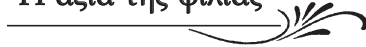

Η αξία της φιλίας

Η λέξη φιλία χρησιμοποιείται στην καθημερινή γλώσσα, αλλά και στη θεολογική, ως δηλωτική της αγαπητικής διάθεσης και ιδιαίτερης συμπάθειας ενός ανθρώπου απέναντι σε άλλον ή άλλους συνανθρώπους του. Η ίδια η λέξη άλλωστε προέρχεται από το ρήμα φιλώ, που αποδίδεται στη δημοτική με το αγαπώ.

Ο Χριστιανός έχει, σύμφωνα με το λόγο του Κυρίου, καθήκον να αγαπά όλους τους ανθρώπους, ακόμη κι εκείνους που του κάνουν κακό και στην Αγία Γραφή ονομάζονται ως εχθροί του. Το καθήκον αυτό, ωστόσο, δεν αποκλείει την ειδική φιλική σχέση γιατί, όταν αυτή είναι ειλικρινής, αποτελεί κορυφαία εκδήλωση αγάπης και κοινωνικότητας. Ας μη λησμονούμε ότι ο τέλειος άνθρωπος Ιησούς Χριστός είχε συνδεθεί φιλικά με το Λάζαρο, ενώ δύο από τους μαθητές του, ο Φίλιππος και ο Ναθαναήλ, ήταν καρδιακοί φίλοι.

Είναι σε όλους γνωστή η φράση ότι «οι συγγενείς μας υπάρχουν ενώ τους φίλους μας τους επιλέγουμε». Είναι επίσης γνωστό ότι οι περίοδοι κατά τις οποίες ο άνθρωπος επιλέγει τους φίλους του είναι, κυρίως, αυτές της μαθητικής ζωής, της στρατιωτικής θητείας και των σπουδών. Με την επισήμανση μάλιστα ότι κατά τα μαθητικά και φοιτητικά χρόνια οι νέοι έρχονται να μοιραστούν ευχάριστες εμπειρίες και ανέμελες στιγμές ενώ, κατά τη διάρκεια της θητείας τους, τους ενώνει η ε-

πιδίωξη ανώτερων στόχων, η σκληραγωγία και ο κίνδυνος. Είναι γι' αυτόν ακριβώς το λόγο που οι φιλίες μεταξύ στρατιωτών διατηρούνται σε βάθος χρόνου και επομένως οφείλουν να αντιμετωπίζονται ως σοβαρό πνευματικό ζήτημα.

Όταν ζητήθηκε κάποτε από τον Κύπριο στωικό φιλόσοφο Ζήνωνα τον Κιτιέα να δώσει έναν ορισμό για το φίλο, απάντησε πως «φίλος είναι άλλος εγώ». Δηλαδή κάποιος που εμπιστεύομαι και αγαπώ όπως τον εαυτό μου. Γνωστές είναι ακόμη οι φράσεις άλλων αρχαίων σοφών όπως «δείξε μου τους φίλους σου να σου πω ποιος είσαι» και «ο πιστός φίλος φαίνεται στους κινδύνους και στις δυσκολίες». Με τις απόψεις αυτές ήθελαν ασφαλώς οι εκφραστές τους να τονίσουν τη μεγάλη σημασία της επιλογής των φίλων αλλά και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της φιλίας, που είναι κυρίως η ειλικρίνεια και η αυτοθυσιαστική διάθεση. Η Εκκλησία ωστόσο, χωρίς να απορρίπτει τις θέσεις των αρχαίων σοφών, δίνει στη φιλία μια άλλη διάσταση, που ξεπερνά το φθαρτό μας κόσμο και επεκτείνεται στην αιωνιότητα.

Ο απόστολος Φίλιππος δεν καταγράφηκε στις σελίδες των Ευαγγελίων επειδή απλά ήταν έμπιστος και ειλικρινής φίλος τού Ναθαναήλ αλλά, κυρίως, γιατί, όταν συνάντησε το Σωτήρα του κόσμου, το πρώτο που θέλησε να κάνει ήταν να φέρει κοντά σ' Αυτόν και το φίλο του. Για την Εκκλησία, συνεπώς, η φιλία είναι πνευματική υπόθεση και πραγματικός φίλος είναι αυτός που βοηθεί τον άλλο να βρει το δρόμο του προς το Χριστό και τη σωτηρία. Αυτό άλλωστε εκφράζεται κατά τον καλύτερο τρόπο με την ονομασία «φίλοι του Χριστού», που χρησιμοποιείται στη θεολογική γλώσσα για τους αγίους. Αυτοί που έχουν ειλικρινή σχέση με το Χριστό και με χαρά ακολουθούν τις εντολές του είναι οι φίλοι Του. Είναι όμως και δικοί μας φίλοι γιατί με το παράδειγμα και τις πρεσβείες τους θέλουν να μας

οδηγήσουν στο Χριστό. Κι' αυτή είναι μια φιλία που δεν μειώνεται, ούτε φθείρεται από ανθρώπινες καταστάσεις και αδυναμίες και συνεπώς είναι αιώνια.

Ο Άγιος Χρυσόστομος διακρίνει τις φιλίες στις φυσικές, αυτές δηλαδή που υπάρχουν μεταξύ συγγενών, τις βιωτικές, που δημιουργούνται μεταξύ ανθρώπων που συνυπάρχουν στον ίδιο χώρο και τις πνευματικές, που είναι οι ανώτερες γιατί δεν τις προκαλεί κάτι το γήινο, αλλά το ίδιο το Άγιο Πνεύμα. Γι' αυτές τις τελευταίες λέει ο ίδιος άγιος ότι είναι «καλύτερα να σβήσει ο ήλιος παρά να στερηθούμε τους φίλους». Πόσο εύκολο είναι όμως να δημιουργήσει κανείς τέτοιες φιλίες;

Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις, που τίμιοι και ειλικρινείς νέοι, κάτω από κρίσιμες περιστάσεις και υπό το καθεστώς συναισθηματικής φόρτισης, έπεσαν θύματα επιτηδείων, που εμφανίζονταν ως φίλοι. Στις δύσκολες εποχές που ζούμε, η επιπολαιότητα και η βιασύνη στο ζήτημα της επιλογής φίλων, αποτελούν συνταγές αυτοκαταστροφής. Ο Άγιος Φώτιος συμβουλεύει σχετικά: «Μη βιάζεσαι να δημιουργείς φιλίες, αλλ' όταν δημιουργήσεις να διατηρείς αδιάλυτη τη σχέση. Να κάνεις φίλους όχι τους φαύλους αλλά τους άριστους. Γιατί με τους καλούς φίλους, ακόμη κι αν κανείς παρασυρθεί, θα επιστρέψει εύκολα στο σωστό δρόμο, ενώ οι φαύλοι και την καλοσύνη που υπάρχει τη λεπλατούν. Από τα μυστικά σου, όσα οδηγούν στην αύξηση της αρετής, να τα μοιράζεσαι με τους φίλους σου. Μ' εκείνα όμως που μολύνουν τη συνείδηση, ούτε ο ίδιος να ασχολείσαι, ούτε στους φίλους σου να τ' αναθέτεις».

Αν λοιπόν για τους πολλούς ο φίλος είναι στήριγμα, για τους Χριστιανούς είναι αφορμή σωτηρίας.